

ZARZĄD MIASTA RADYMNÓ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

MIASTA RADYMNÓ

1.2. TEKST STUDIUM

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr *113/XI/2000*
Rady Miejskiej w Radymnie z dnia *29.09.2000rok*

2000 r.

MAŁOPOLSKIE BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

W TARNOWIE

33-100 Tarnów, Pl. Kazimierza Wielkiego 5

Zespół autorski:

**Główny projektant:
zagadnienia programowe
i przestrzenne**

mgr inż. arch. Jolanta Pawlus
uprawnienia w zakresie projektowania
w planowaniu przestrzennym Nr 1353/94

**Gospodarka
wodno-ściekowa:**

mgr Maria Korpok

Komunikacja:

mgr Elżbieta Grądańska

Opracowanie graficzne:

tech. plastyk Mariola Słomka

Grafika komputerowa:

tech. plastyk Renata Bem

Dyrektor MBPP:

mgr inż. arch. Zdzisława Dziurzyńska-Kaczor

CZĘŚĆ PIERWSZA:

DIAGNOZA UWARUNKOWAŃ MIASTA

Strona:

Wstęp.

Rozdział I:

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

9	1. Historia miasta i jego rozwój przestrzenny .....
13	2. Rola i funkcja miasta w przeszłości .....
16	3. Współczesne powiązania funkcjonalne .....

Rozdział II.

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

24	4. Położenie, rzeźba terenu, budowa geologiczna i klimat .....
26	5. Zasoby środowiska naturalnego .....
33	6. Stan środowiska naturalnego .....
35	7. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej .....
37	8. Wartości kulturowe .....
45	9. Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenów .....
57	10. Stan własności terenów .....
58	11. Zagadnienia demograficzne i jakość życia mieszkańców .....
70	12. Funkcjonujący układ komunikacyjny .....
72	13. Infrastruktura techniczna .....
79	14. Analiza budżetu miasta .....

Rozdział III.

DIAGNOZA STANU MIASTA

85	15. Główne problemy wymagające rozwiązania .....
86	16. Wartości miasta i bariery jego rozwoju .....

CZĘŚĆ DRUGA:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA

Strona:

Rozdział I.

USTALENIA OGÓLNE

92	1. Cele rozwoju miasta .....
92	2. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej .....
92	2.1. Kierunki rozwoju sieci wodociągowej .....
92	2.2. Kierunki rozwoju sieci kanalizacyjnej .....
93	2.3. Kierunki rozwoju elektroenergetyki .....
97	2.4. Zaspokojenie w gaz - perspektywa .....
97	2.5. Kierunki rozwoju sieci telekomunikacyjnej .....
98	2.6. Gospodarka odpadami - perspektywa .....
98	3. Kierunki rozwoju komunikacji .....
101	4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego .....
101	4.1. Rozwój terytorialny miasta .....
101	4.2. Gospodarowanie mieniem komunalnym i przestrzeń publiczną miasta .....
103	4.3. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej .....
105	4.4. Ochrona środowiska .....
106	4.5. Ochrona dóbr kultury .....
111	4.6. Obszary dla których sporządzenie planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkiem .....
112	5. Realizacja ponadlokalnych celów publicznych .....
113	

Rozdział II.

USTALENIA SZCZEGÓŁOWE

WSTĘP.

Przy sporządzaniu studium wykorzystano odrębne opracowania bran-
żowe autorstwa:

- mgr Zbigniewa Rinke
Przedsiębiorstwo Geologiczno-Fizjograficzne i Geodezyjne Budownictwa we
Wrocławiu
- „Opracowanie fizjograficzne ogólne dla planu ogólnego zagospodarowania
przestrzennego miasta Radymna” (1969 r.)
- Zbigniewa Ziembolskiego
„Sto lat Włóknienniczej Spółdzielni Pracy im. K. Świerczewskiego w Radym-
nie” (1984 r.)
- mgr Teresy Piekarz
Pracownie Konserwacji Zabytków w Rzeszowie
- „Studium Historyczno-Urbanistyczne miasta Radymna” (1986 r.)
- Izabelli Wojnał
„Radymno”
- arch. Zygmunta Strączyka
- „Aktualizacja Miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrze-
nego miasta Radymna” (1994 r.)
- „Aktualizacja Miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania prze-
strzennego • Centrum Radymna • (1994 r.)
- mgr inż. Zbigniewa Koguta
mgr inż. Józefa Jamro
Biuro Projektów Wodnych, Melioracji i Ochrony Środowiska w Rzeszowie
- (1992 r.)
- „Koncepcja kąpieliska i pola namiotowego w Radymnie” (1992 r.)

- mgr inż. Bogusława Porwisa,
mgr inż. Jerzego Kowalskiego,
mgr inż. Janiny Mały
Przedsiębiorstwo Geologiczne S.A. Kraków
„Dokumentacja hydrologiczna Głównego Zbiornika Wód Podziemnych
GZWP-429 • Dolina Przemyśl •” (1994 r.)
- dr Michała Proksa
Janusza Młynarskiego
„Sprawozdanie z badań powierzchniowych obszaru 105-84 w woj. przemyskim”.
Karty ewidencji stanowisk archeologicznych na obszarze 105-84.
mgr inż. arch. Wojciecha Misiewicz
Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Przemyślu
„Studium zagospodarowania przestrzennego województwa przemyskiego” -
wypis (1998 r.)
- mgr inż. arch. Jolanty Pawlus
mgr inż. arch. Barbary Knapik
Małopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Tarnowie
„Inwentaryzacja ogólna m. Radymno” (1999 r.)
- mgr inż. arch. Jacka Jarosza
Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie
„Plan zagospodarowania Województwa Podkarpackiego” - materiały (1999 r.)
- mgr inż. Barbary Saramy,
mgr inż. Ewy Rabczak
Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego w Rzeszowie
„Kanalizacja sanitarna dla miasta Radymna koncepcja programowa” (1999 r.)

DIAGNOZA UWARUNKOWAŃ MIASTA

CZĘŚĆ I

Radymno

Lokalizacja miasta w województwie podkarpackim

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

ROZDZIAŁ I.

1. HISTORIA MIASTA I JEGO ROZWÓJ PRZESTRZENNY.

Pierwsze materialne dowody osadnictwa na terenach należących do miasta datowane są na 1700-700 lat p.n.e. - są to ozdoby pochodzące z epoki brązu. Początki osadnictwa na tych ziemiach, przypisywane zakarpackim plemionom trackim, są znacznie wcześniejsze (ok. 2000 lat p.n.e.) i wiążą się z naturalnym bogactwem okolicy: lasami, urodzajnymi glebami i dużą, spławną rzeką, której przebieg stanowił o obronności wzgórza dającego początek późniejszemu grodowi. Kolejne napływy plemion prasłowiańskich o kulturze łuczyciej, a także ludności spod wpływów prowincjonalnej kultury rzymskiej (I w.n.e.) powodowały mieszanie się i przenikanie kultur tak, że w II i III w. lokalną spójność można zaliczyć w zasięg kultury przeworskiej. Osadnictwo wiązać należy z dawnym szlakiem bałtycko-czarnomorskim.

We wczesnym średniowieczu obszar ten należał: od poł. X. w. do państwa Wiślan do 980 r. do Polski pierwszych Piastów, a od 981 r. przypadł Rusi Kijow-skiej państwu halicko-włodzimierskiemu (wzmianka o plemieniu Radymiczan). Osada nad Sanem nie dotrwała jednak do państwa Kazimierza Wielkiego i w XIV w. zakładano ją na nowo. W roku 1366 król wydał dokument osadniczy dla Radymna, jako wsi łanowej z sołtysiem na czele.

Jego rozwój związany z dogodnym położeniem przyczynił się do uzyskania praw miejskich na wzór magdeburski, które Radymno otrzymało w 1431 r. od króla Władysława Jagiełły. Kolejne przywileje uzyskało miasto z rąk biskupów przemyskich, którzy weszli w jego posiadanie jeszcze za czasów Marii - córki Ludwika Węgierskiego. Radymno stało się niewielkim, lecz prężnie działającym ośrodkiem administracyjnym, gospodarczym i handlowym a w XVI i XVII w. również obronnym.

Miasto miało burzliwą historię, gdyż bogacąc się przez swe położenie na szlaku handlowym wiódącym ze wschodu na zachód i nad splawnym Sanem stawało się też częstym obiektem najazdów i grabieży.

Przeżyło najazdy Włochów (1498 r.), Tatarów (1502, 1623, 1648, 1674 r.) Ko-zaków (1648, 1649), Szwedów (1656) grup wojsk zaciężnych, liczne pożary i epidemie.

Kolejni osadnicy i mieszkańcy tych ziem to: Prasłowianie, Słowianie, Polacy, Rusini, Ślązacy, osadnicy niemieccy związani z lokacją grodu na prawie mag-deburskim oraz Żydzi, którzy otrzymali prawo osiedlania się w mieście w 1649 r., na koniec Austriacy, którzy zajęli te tereny po I rozbiórce Polski w 1772 r. Radymno zostało wówczas wcielone do Monarchii Austriackiej a administracyjnie przynależało do cyrkułu przemyskiego.

W czasie I wojny światowej w pobliżu Radymna miała miejsce bitwa nad Sa-nem, w wyniku której zniszczono żelazny most na Sanie, cerkiew grekokatolic-ka, dwór biskupi, warsztaty Towarzystwa Powroźniczego i północną część mia-
sta.

Od 1918 r. Radymno powróciło w skład państwa polskiego, należało do powiatu jarosławskiego w województwie lwowskim. Nie nastąpił jednak szybki rozwój miasta, a II wojna światowa przyniosła kolejne straty materialne (ratusz, kamie-nice) oraz zmniejszenie liczby mieszkańców (eksterminacja Żydów przez Niem-ców).

Po wojnie w latach 1954-61 Radymno stało się siedzibą powiatu w ramach wo-jewództwa rzeszowskiego, lecz niezbýt prężny rozwój tego powiatu z uwagi na charakter rolniczy spowodował podział jego terytorium i włączenie części wschodniej do powiatu przemyskiego a zachodniej do powiatu jarosławskiego. Przestrzenny układ urbanistyczny (do dziś chroniony) z rynkiem i regulamą za-budową pierzei, miasto uzyskało w 1431 r. z chwilą rozmielenia wg zasad magdeburskich.

Wtedy też nastąpiło ściśle wydzielenie miasta od wsi, stanowiących przedmie-
ścia (Skoloszów, Nowa Nieleczka).

Parterowa zabudowa pierzei rynku była całkowicie drewniana, taki też był ratusz stojący pośrodku rynku, kościół parafialny, cerkiew nad Radą oraz kościół Św.

Mikołaja w Skotoszowie.

O budulcu przesądzał przywilej mieszkańców Rady, o pozyskiwaniu drewna z okolicznych lasów bez ograniczeń. Kolejne pożary i zniszczenia powodowały z jednej strony szybką odbudowę tkanek miejskiej, a z drugiej pustoszenie tych-ze lasów.

Na wzgórzu przy ujściu Rady do Sanu usytuowany był (od 1443 r. wzmiankowany) dwór biskupi z folwarkiem, młynem i stawem rybnym, spełniający funkcje administracyjno-obronne wobec miasteczka. Samo Rady, wówczas nie obwarowane posiadało doskonałe chroniące warunki topograficzne: od północy San oraz podmokłe błonia, od wschodu rzeka Rada, a także mokradła i starorzeczna Sanu.

W okresie nowożytnym (koniec XVI w.) miasto otrzymało obwałowania z drewnianymi bramami miejskimi: Jarosławską i Przemyską.

Pierwsza budowa miejska murywana powstała w 1729 r. - jest to kościół p.w. Św. Wawrzyńca (na miejscu drewnianego kościoła farnego).

Liczba ludności w mieście wzrastała powoli:

I poł. XV w.	-	450 osób
II poł. XV w.	-	600 osób
1629 r.	-	1200 osób (154 domy)
1674 r.	-	7 rodzin
1678 r.	-	45 rodzin
II poł. XVIII w.	-	650 osób

czasy licznych
wojen i epidemii

W XV w. przeważała ludność wyznania rzymskokatolickiego (Polacy, Niemcy, Ślązacy) grupująca się w centrum miasta; Skotoszów skupiał ludność ruską, w której prawosławnej cerkwi.

W XVII w. ludność polska górowała nad ludnością ruską, więcej było katolików niż prawosławnych ale miasto było narodowościowo i wyznaniowo zróżnicowane.

Od 1628 istniał szpitalny kościółek Św. Duchy.
W XVIII w. największym przedmieściem pozostawał Skołoszów, gdzie obok cerkwi Św. Trójcy istniał stary kościółek rzymskokatolicki Św. Mikołaja. Powstało Przedmieście Górne i Dolne.

Do miasta należało sporo tzw. łanów miejskich stąd Radymno obejmowało dosyć duży obszar od zachodu granice jego sięgały do wsi Ostrow od północy do wsi Wysocko Łazy i Dunikowice, od wschodu do wsi Michałówka i Święte, od południa do wsi Zamysce.
Grunt miejskie nie mogły być przez mieszczan oddane jako fundacje - mogły być sprzedawane tylko tułejszym mieszczanom. Grunt puste bez sukcesorów należało oddawać do dyspozycji urzędu miejskiego.

Od 1772 r. w wyniku I rozbioru Polski w Radymnie nastąpiły władze austriackie. W 1775 r. następuje zmiana układu przestrzennego w związku z przesunięciem przebiegu dawnego traktu jarosławskiego - głównej arterii komunikacyjnej miasta. Zaczęto budowę „traktu wiedeńskiego” z Bielska do Lwowa, którego fragment przeprowadzono przez pastwiska ku kościołowi i następnie przez Rynek. Z tej okazji powołano w Radymnie komorę celną.

W 1789 r. zbudowano prom na Sanie i opracowano taryfę opłat za przewóz. W 1812 r. zbudowano most i wprowadzono myto.

W połowie XIX w. zmieniły się proporcje składu narodowościowego. Osiedlający się w mieście od 1830 r. Żydzi stanowili już 19 % społeczności. Zbudowana miała pozostała nadal drewniana, ale w Ryнку były 4 domy murowane. W 1860 r. przeprowadzono linię kolejową i wybudowano stację na gruntach skołoszowskich.

W 1870 r. dokonano regulacji Sanu.

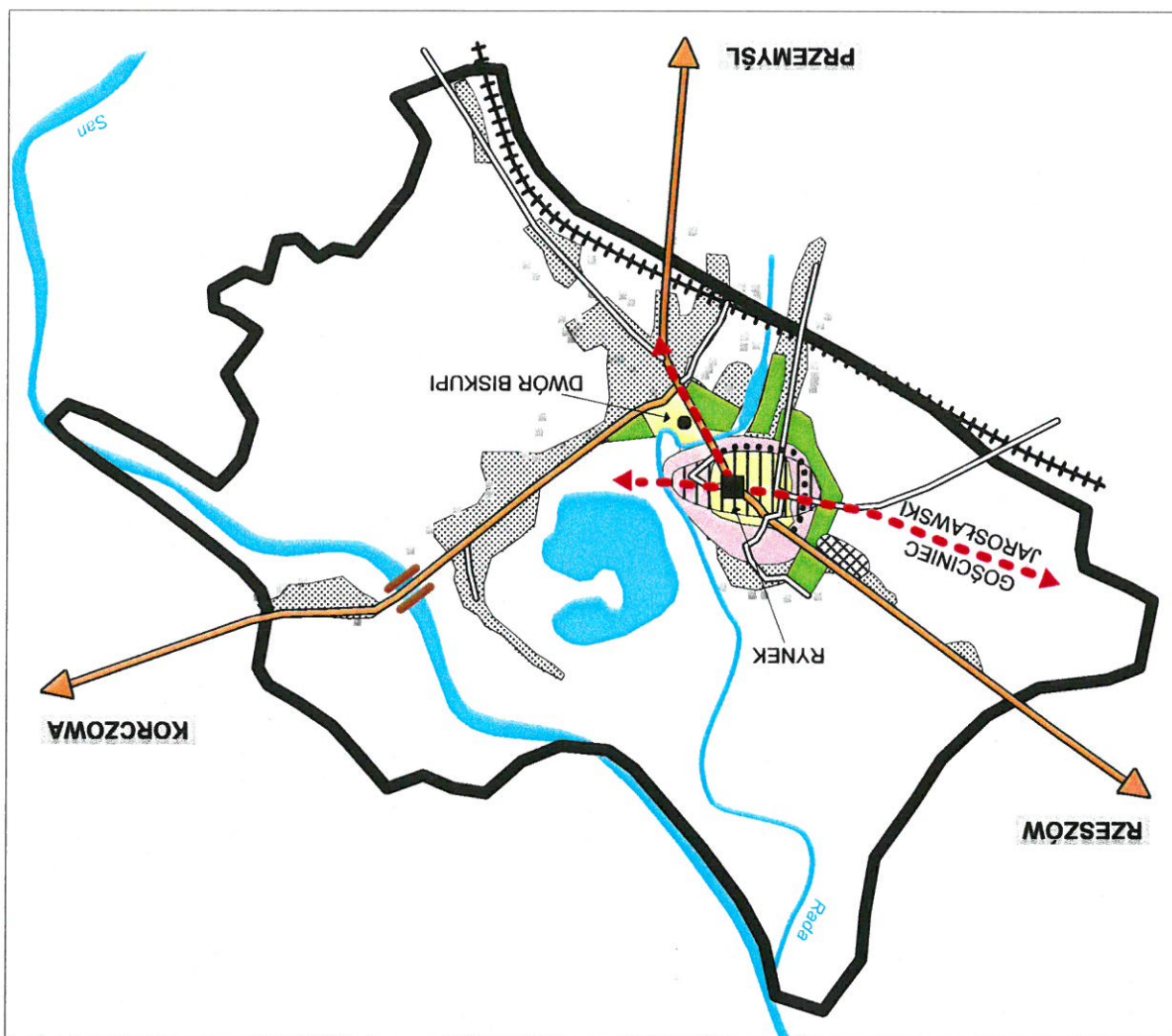
Drewnianą zabudowę pierzei Ryнку zastępowano murowanymi, piętrowymi kamienicami. Żydzi - głównie właściciele tych kamienic stanowili ponad połowę ludności miasta.

MIASTO RADYMNÓ

skala 1 : 20 000

MAPA NR 2

ROZWÓJ TERYTORIALNY MIASTA

na podstawie Studium Historyczno Urbanistycznego wyk. przez mgr Teresę Piekarz

Ok. 1880 r. za Radą naprzeciw dworu biskupiego wybudowano muryne ko-
szary, a także muryne budynki szkolny.

Po zniszczeniach I wojny światowej w okresie międzywojennym, pomimo odzy-
skania niepodległości, uzyskania elektryfikacji i połączeń autobusowych, miasto
przeżywało okres stagnacji.

II wojna światowa i eksterminacja ludności żydowskiej przez Niemców spowo-
dowały spadek liczby ludności miasta.

koniec XIX w.	-	2700 osób
1939 r.	-	3706 osób
1960 r.	-	3200 osób

Zniszczeniu uległ muryne budynki ratusza, a z nim akta miejskie oraz część
zabudowy miasta.

Współcześnie rozwój przestrzenny Radyńska wiąże się z kierunkiem południo-
wym i wschodnim tj. powstaniem osiedla domów jednorodzinnych przy ul.
Lwowskiej, osiedla zabudowy wielorodzinnej przy ul. Złota Góra oraz dzielnicy
przemysło-składowej przy tej ulicy.

Przedmieście północne wzdłuż ul. Budowlanej i na Zasaniu ma charakter osad-
nicza zagrodowego.

W I kw. 1999 r. miasto liczyło 5750 osób.

2. ROLA I FUNKCJE MIASTA W PRZESZŁOŚCI.

Radyńno - niewielkie miasteczko ("oppidum") na południowo-
wschodnim krańcu Polski usytuowane jest na wzniesieniu terenu, które rzeka
Rada opływa od południa i wschodu, wykorzystując starorzeczna niedalekiego
Sanu.
Początki osadnictwa na tym terenie wiązały się z bardzo dobrymi urodzajnymi
glebami, kompleksami leśnymi, oraz sprzyjającym klimatem lokalnym o cechach
kontynentalnych.

Osada o charakterze wiejskim istniejąca do XIV w. z racji położenia posiadała naturalne warunki obronne.

Od 1431 r. Radymno figuruje już jako miasto na prawie magdeburskim. Położenie na styku dwóch jednostek morfologicznych Kotliny Sandomierskiej i wierzchowy lessowej i Niziny Nadsanowej, w tzw. Bramie Przemyskiej za-
wdziera swój rozwój przebiegom szlaków handlowych tj:

- traktu jarosławskiego, wiadącego od Śląska z Krakowa przez Przemyśl do Lwowa,
- traktu z południa na północ wzdłuż Sanu (na Węgry i ku Bałtykowi),
- szlaku rzeki San (przewóz zboża, drewna, soli).

Do najważniejszych funkcji miasta w przeszłości należały:

a) obsługa podróźnych:

- załadowane domy przy Rynku - obszerne, o charakterze gospód, a także liczne karczmy i austerie stwarzające możliwości odpoczynku,
- duże pastwiska gminne (także nadsanowe), które służyły jako miejsce popasu bydła w czasie postoju w trakcie przepędzania stad z Wołynia na Śląsk,
- b) zapewnienie obrony i bezpieczeństwa mieszkańcom i okolicznej ludności

- umocniony dwór biskupi z załogą,

- obwałowania miejskie z bramami,

- utrzymywanie sadzawek z wodą na Rynku na wypadek pożaru,

- posterunek żandarmerii,

- koszar wojskowe,

- zwalnianie mieszkańców z podatków po częstych najazdach, pożarach tak,

by mogli odbudować miasto,

c) pełnienie funkcji administracyjnej

- siedziba samorządu miejskiego

- siedziba sądu lokalnego

d) ochrona zdrowia, opieka społeczna rozwój oświaty i kultury:

- szpital i przytułek dla ubogich początkowo przy kościele Św. Ducha (XVII i XVIII w.) później przy kościele farmym - finansowany przez biskupów przemyskich,

- założenie szkół parafialnych,

- utworzenie fundacji stypendialnej dla ubogich uczniów na naukę (1871 r.),

- Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”

e) ośrodek handlu

- skup produktów żywnościowych zebranych z pół uprawianych przez ludność zamieszkującą przedmieścia i zobowiązana do pańszczyzny,

- skup ryb odławianych w Sanie i sadzawkach,

- magazynowanie towarów przywożonych ze wschodu i południa (np. z Węgier) przed ich transportem na zachód i południe (głównie na Śląsk i do Austrii),

- coroczne jarmarki (na Św. Marcina) oraz cotygodniowe targi,

- urządzenia miejskie dla obsługi handlu (waga miejska, postrzygalnia sukna, kramy miejskie, Hala Targowa),

- pobieranie myta drogowego (od wozu, przeprowadzania koni i bydła) z przeznaczeniem tych kwot na utrzymanie dróg tranzytowych przechodzących przez miasto,

- pobieranie myta od przepraw przez San barkami, a następnie na moście,

f) ośrodek rzemiosła

- siedziba cechów: tkaczy, specjalizujący się w robieniu sieci i powrozów, wielkiego, kuśnierskiego, rzeźnickiego, szewskiego,

- młyny, browar miejski, cegielnia,

- utworzenie w 1884 r. Towarzystwa Powroźniczego, działającego do 1903 r., zajmującego się wytwarzaniem uprzęży, pasów do maszyn, lin konopnych i drucianych, sieci tenisowych, myśliwskich i do rybołówstwa. Powroźnictwo było jedynym liczącym się w Radymnie przemysłem.

3. WSPÓŁCZESNE POWIAZANIA FUNKCJONALNE.

Opracowanie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Radymna” zbiegło się w czasie z wprowadzeniem reformy administracyjnej kraju z dniem 1 stycznia 1999 r. Do tego momentu Radymno znajdowało się w województwie przemyskim.

3.1. Rola miasta w byłym województwie przemyskim.

W materiałach do „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa przemyskiego” wykonawanego przez Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Przemyślu obszar województwa przemyskiego podzielono na trzy wyodrębniające się wyrażnie jednostki przestrzenne w układzie pasmowo-strefowym:

- pasmo środkowe,

- pasmo południowe,

- pasmo północne.

Radymno znalazło się w pasmie środkowym przebiegającym z zachodu w kierunku południowo-wschodnim do granicy państwowej z Ukrainą. Pasma to stanowił obszar intensywnie zurbanizowany o predyspozycjach do dalszej urbanizacji. Zostało ono wykształcone historycznie wzdłuż osi małopolskiej Kraków - Lwów i w granicach byłego województwa przemyskiego obejmuje miasta: Przemyśl - Jarosław - Radymno - Przemyśl.

Podstawowym atutem środkowego pasma zurbanizowanego byłego województwa jest właśnie jego położenie na jednym z najważniejszych szlaków komunikacyjnych W-Z, a tym samym na wschodnim kierunku rozwoju Unii Europejskiej. To przebiegające przez całą Małopolskę pasmo podwyższonej aktywności społeczno-gospodarczej stanowi w ujęciu krajowym „korytarz” powiązań z Ukrainą. W układzie osi Drezno - Wrocław - Kraków - Lwów - Kijów, po której przebiegać będzie planowana autostrada A-4, ośrodek Przemyśl - Medyka stanowi węzeł

graniczny tego korytarza. W stanie istniejącym infrastrukturę transportu tej osi stanowi droga międzynarodowa Nr 4/E 40 oraz linia kolejowa PKP z portem przeładunkowym Zurańca - Medyka z układem szerokotorowym.

W paśmie środkowym skoncentrowane jest ok. 50 % ludności byłego województwa przemyskiego. Tutaj skoncentrowany jest jego główny potencjał produkcyjny. Także w tym właśnie paśmie położony jest kompleks gleb o najwyższej przydatności produkcyjnej rolniczej. Stanowi to podstawowy konflikt problemów urbanizacji i ochrony gruntów rolnych wysokich klas.

Pasmo środkowe jest relatywnie bezłesne w stosunku do pozostałego obszaru południowego i północnego województwa.

W paśmie położone są miasta: Przemyśl, Jarosław, Przeworsk i Radymno. Pasma środkowe obejmuje obszary gmin: Przemyśl, Medyka, Zurańca, Orty, Radymno, Jarosław, Chłopice, Pawłosiów i Tryńcza.

Do pasma grawitują gospodarczo obszary gmin o intensywnej produkcji rolnej, na zachodzie: Gać, Kańczuga, Zarzecz, Rozwieńca, Rokietnica oraz na wschodzie Stubno.

Odnosząc się do uwarunkowań zewnętrznych tj. przesłanek regionalnych i krajowych sformułowano podstawowe tezy koncepcji przestrzennej województwa:

- granica województwa przemyskiego z Ukrainą to w najbliższej perspektywie granica Unii Europejskiej,
- województwo musi rozwiązać problem sprawności funkcjonowania i zwiększenia ilości przejść granicznych, dostosowując do tego rozwiązanie układów transportowo-komunikacyjnych,
- województwo uczestniczy w rządowym programie budowy autostrady A4, z wszelkimi konsekwencjami jej funkcjonowania w obszarze,
- niezależnie od budowy autostrady województwo musi doprowadzić do poprawy funkcjonowania drogi ruchu krajowego i międzynarodowego Nr 4/E-40 a zwłaszcza rozwiązać problem ochrony miast na osi tej drogi, poprzez budowę

dogę systemu obwodnic powiązanych z pozostałymi drogami krajowymi i wojewódzkimi,

- województwo musi uczestniczyć w krajowym bądź regionalnym programie gospodarki wodnej i w jego obszarze muszą zostać rozwiązane problemy retencji w drodze rezerwacji terenów dla odpowiedniej zabudowy hydrotechnicznej Sanu,

- w obszarze województwa należy utrzymać i rozwijać system obszarów chronionego krajobrazu, oraz w obrębie tej problematyki doprowadzić do zwiększenia lesistości obszaru we właściwych rejonach, a także doprowadzić do powiązania tego systemu z systemami obszarów chronionych województw sąsiednich.

Koncepcja rozwoju środkowego pasma zurbanizowanego przewiduje, niezależnie od konfliktu położenia tego pasma na ziemiach wysokiej wartości rolniczej, dalszy intensywny proces urbanizacji, rozumiany jako naturalny wzrost miast i nieuniknioną aglomerację funkcji: transportowych, handlowych, produkcyjnych i turystycznych. Wprowadzenie w to właśnie pasmo planowanej autostrady A-4 spowoduje podwyższoną aktywność społeczno-gospodarczą. Rozwój miast położonych na osi wspomnianej już więzi infrastruktury transportu (droga 4/E-40 - PKP - autostrada A-4) stymulowany będzie aktywnością funkcjonowania tej osi jako korytarza europejskiego w wymiarze W-Z.

Radymno - miasto z zachowanym historycznym układem urbanistycznym rynkowym, stosunkowo dobrze wykształconą siecią infrastruktury społecznej i technicznej jest predysponowane do pełnienia roli ośrodka zaplecza intensywnego rolnictwa indywidualnego i budownictwa rolniczego.

Możliwy rozwój nowych funkcji transportowo-przeładunkowych w powiązaniu z PKP, w wyniku powstania układu węzłowego Radymna, w przebiegu dróg szybkiego ruchu do przejścia granicznego w Korczowej i Medyce (...).

Podstawowe problemy rozwoju to:

- budowa obwodnicy miasta w ciągu drogi Nr 4/E-40,

- doinwestowanie infrastruktury miejskiej,
 - rewaloryzacja rynku.
 Po zamknięciu prac nad „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa przemyskiego” w 1997 r. nastąpiła zmiana trasy autostrady A-4 w części wschodniej, w stosunku do modelu przyjętego w opracowaniu.
 Nowa trasa, omijająca Przemyśl i skierowana do przejścia granicznego z Ukrainą w Korczowej ustalona została następującymi dokumentami:
 - wskazaniem lokalizacyjnym Nr 5/97 z dnia 15 marca 1997 r. wydanym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (dla odcinka zachodniego do węzła w Przeworsku),
 - Uchwałą Nr XIX/122/97 z dnia 28 kwietnia 1997 r. Wojewódzkiego Sejmiku Samorządowego, opiniująca pozytywnie trasę od Przeworska do przejścia granicznego w Korczowej - Krakowcu.
 Zmiana ta nie ma większego znaczenia w skali makroregionalnej, gdyż odległość przejść granicznych w Medyce i Korczowej jest niewielka, lecz jej skutki mają decydujące znaczenie w skali lokalnej.
 Pozostawienie Przemyśla, dotychczasowego ośrodka wojewódzkiego, poza strefą aktywności związaną z bezpośrednim sąsiedztwem autostrady spowoduje przesunięcie głównego obszaru obsługi transgranicznej, ze wszystkimi funkcjami pomocniczymi w kierunku północnym. Niewykorzystana pozostanie dotychczasowa infrastruktura zespołu Przemyśl - Medyka - Żurawica z kolejowym i drogowym zapleczem przeładunkowym, strefą wolnocłową i ośrodkami obsługi biznesu.
 Funkcje te od podstaw będą musiały powstać w rejonie Korczowej lub w najbliższych miastach: Radymnie i Jarosławiu.
 Ze względu na odległą w czasie perspektywę wybudowania autostrady, głównym problemem tego obszaru pozostanie nadal niewydolność istniejącego, ukladu komunikacji drogowej i ośrodków obsługi transportu.
 Procesowi tworzenia się w rejonie Korczowej obiektów związanych z przejściem granicznym powinna towarzyszyć szybka budowa obwodnic Radymna i Jaros-

stawia, oraz modernizacja drogi krajowej nr 871 na odcinku Radymno - Korczon

wa z przebudową mostu na Sanie.

Niewydolność głównego układu komunikacyjnego powoduje wykorzystanie dróg wojewódzkich lokalnych jako dróg odcarzających, które ze względu na parametry techniczne oraz na przeznaczenie nie powinny pełnić takich funkcji.

3.2. Radymno - status miasta w województwie podkarpackim.

Pomimo zmiany granic administracyjnego podziału kraju i przynależności Radymna od 1 stycznia 1999 r. do województwa podkarpackiego z siedzibą w Rzeszowie - podstawowe tezy rozwoju miasta na tle uwarunkowań zewnętrznych nie uległy zmianie.

W materiałach do Planu Zagospodarowania Województwa Podkarpackiego podkreśla się położenie miasta w środkowym paśmie funkcjonalnym - silnie zurbanizowanym i planowanym do dalszej urbanizacji, przy uwzględnieniu lokalnych ograniczeń (gleby, wody powierzchniowe i podziemne, surowce mineralne, dziedzictwo historyczno-kulturowe, układ komunikacyjny, wyposażenie w system infrastruktury).

Uwarunkowania wynikające z zamierzeń rządowych:

Ze względu na brak zatwierdzonej koncepcji zagospodarowania kraju oraz brak wpisów do rejestru zadań rządowych szczebla centralnego i wojewódzkiego nie można podać jednoznacznej listy preferowanych inwestycji oraz obszarów realizacji zadań.

W trakcie roboczych spotkań w ramach uzgadniania materiałów wejściowych do diagnozy zagospodarowania województwa podkarpackiego ustalono, że w pierwszej kolejności należy opracować w Radymnie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla:

- obszaru górniczego

- obszaru zbiornika wód powierzchniowych eksploatowanego zloza kruszyw (w granicach miasta - z zastrzeżeniem równoczesnego i całościowego opraco-
- wania dla całości obszaru koncesyjnego każdego zloza).

Według diagnozy sieci osadniczej województwa podkarpackiego Radymno funkcjonuje jako lokalny ośrodek miejsko-gminny, dlatego zaleca się rozwiązywanie problemów przestrzennych i strategicznych gminy łącznie z opracowaniami dotyczącymi gmin sąsiednich.

Rozpatrując Radymno na tle powiązań administracyjnych należy stwierdzić, że ośrodek władzy rządowej, któremu miasto podlegało w ostatnich 80-ciu latach przeniósł się z kierunku wschodniego (Lwów w okresie międzywojennym) i po- ludniowego (Przemyśl w latach 1976-1998) na zachód (Rzeszów - od 1999 r.). Radymno położone na trasie łączącej te trzy miasta, w wyniku zmian terytorium Polski po II wojnie światowej znalazło się w odległości ok. 20 km od granicy z Ukrainą.

Cały dotychczasowy rozwój tego regionu wiązał się z przebiegiem drogi nr 4 E- 40 i linią kolejową wiodącą przez Przemyśl do przejścia granicznego w Medyce. Obecnie po wybudowaniu nowoczesnych przejść granicznych w Korczowej po stronie polskiej i w Krakowcu po stronie ukraińskiej istotną rolę pełnić będzie droga krajowa nr 871 prowadząca do Korczowej, która to droga krzyżuje się w Radymnie z drogą 4E/40.

Ten kierunek przewidywał też przy ostatecznym zaakceptowaniu przebiegu pro- jektowanej autostrady A-4.

Miła ona Jarosław i Radymno po stronie południowej i prowadzi w stronę Kor- czowej.

W związku z powyższym oraz faktem braku infrastruktury obsługi terenów przy- granicznych związanych z przejściem granicznym na trasie od Radymna do Korczowej wzrosło jego rola jako pierwszego miasta po przekroczeniu granicy Polski.

Z tej perspektywy oprócz wyznaczonych w materiałach do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego funkcji ośrodka o znaczeniu lokalnym w zakresie usługowo-administracyjnym i rolniczym Radymno uzyska rangę ośrodka obsługującego ruch tranzytowy i turystyczny.

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

ROZDZIAŁ II

4. POŁOŻENIE, RZĘBA TERENU, BUDOWA GEOLOGICZNA, KLIMAT.

Teren miasta położony jest w obrębie Kotliny Sandomierskiej i jest wyraźnie podzielony na dwa odrębne obszary.

Pierwszy to wierzchołowa (wysoczyzna) lessowa należąca do Podgórza Rzeszowskiego Przedgorza Karpackiego, która stromymi krwędziami przechodzi w obszar drugi: Niziny Nadsanowej należącego do Pradoliny Karpackiej. Wysoczyzna zajmuje niecałą 1/3 powierzchni miasta od strony południowo-zachodniej, natomiast ponad 2/3 powierzchni stanowi Nizina Nadsanowa.

Teren miasta opada z południa na północ w stronę Sanu. W dolinach rzeki San i jego dopływów Rudy teren jest płaski, w obrębie wysoczyzny lessowej spadki nie przekraczają 2 %, a jedynie skłon wysoczyzny ma spadki dochodzące do 15 %.

W obrębie wierzchołowej lessowej średnia wysokość terenu wynosi 200 m, a w dolinie Sanu 180 m. Maksymalna różnica poziomów osiąga 25 m.

Geologicznie miasto położone jest w obrębie jednostki tektonicznej zwanej Zapadliskiem Przykarpackim.

Pod względem geomorfologicznym na obszarze miasta można wyodrębnić:

- a) wysoczyznę płaską wraz z jej skłonem,
- b) dolinki boczne rozcinające wysoczyznę,
- c) terasę zalewową rzeki San,
- d) niższą i wyższą terasę zalewową rzeki Rudy,
- e) starorzeczca.

Wysoczyzna płaska.

Jej jednolitą budowę geologiczną stanowią eoliczne utwory lessowe o miąższości ok. 17 m, a powierzchniową warstwą stanowią lessy przemyle gr. ok. 1 m.

Pod względem technicznym są to głównie półzwarne pyły i twardoplastyczne gliny pylaste.

Dolinki boczne rozcinające wysoczyznę.

Są to formy denudacyjne, o szerokości do 50 m i zagłębione kilka metrów poniżej powierzchni skłonu. Występuje tu naturalny spływ wód opadowych i korytarz spływu zimnych mas powietrza.

Terasa zalewowa rzeki San.

Zajmuje obszar ok. 70 % miasta położony w środkowej i północnej jego części. Jest ona wzniesiona od 3 do 7 m nad średni poziom wody w Sanie. Jej podłoże geologiczne stanowią żwiry i piaski występujące na głębokości 3,0 - 6,0 m, miejscami 2,0 m, a lokalnie bezpośrednio pod glebą. Warstwę powierzchniową stanowią mady rzeczne, wykształcone w postaci glin pylastych i pyłów. Lokalnie w zachodniej części doliny występują pływne namuły organiczne pylaste.

Terasy zalewowe rzeki Rady.

W dolinie Rady zaznaczają się dwie terasy: niższa i wyższa, oddzielone krągłą morfologiczną o wysokości kilku metrów. Niższa terasa zalewowa jest wzniesiona od 1-4 m nad średni poziom wody w rzecze, a wyższa od 4 do 6 metrów. W podłożu występują tu osady wykształcone identycznie jak w dolinie rzeki San. Wyższą terasę zalewową budują mady, a niższą mady bagienne.

Starorzecza.

Są to formy wklęsłe o szerokości 50-200 m. zagłębione 1-2 metry poniżej powierzchni terasy, stanowiące dawne koryta Sanu.

W ich podłożu występują mady bagienne wykształcone jako namuły organiczne a lokalnie gliny.

Klimat.

Radymno położone jest w Sandomiersko-Rzeszowskiej dzielnicy klimatycznej. Jego klimat lokalny jest znacznie zróżnicowany, co wynika z morfologii.

Wydzielić można dwa regiony o różnych warunkach:

I. Obszar wysoczyzny wraz ze skłonem.

II. Dolina rzeki Sanu i Rady.

W obszarze I warunki bioklimatyczne są korzystne. Leży on poza zasięgiem inwersji termicznej, jest dobrze przewietrzany, posiada wyższe temperatury minimalne.

II obszar posiada niekorzystne warunki bioklimatyczne ze względu na częste inwersje termiczne, wysokie wartości wilgotności względnej powietrza oraz częste występowanie mgieł.

5. ZASOBY ŚRODOWISKA NATURALNEGO.

Do zasobów środowiska naturalnego na obszarze Radymna zaliczyć

należy:

- surowce ilaste
- kruszywa naturalne
- wody podziemne
- wody powierzchniowe
- cenne, wysokiej klasy gleby
- pomniki przyrody
- kompleksy łąk i pastwisk.